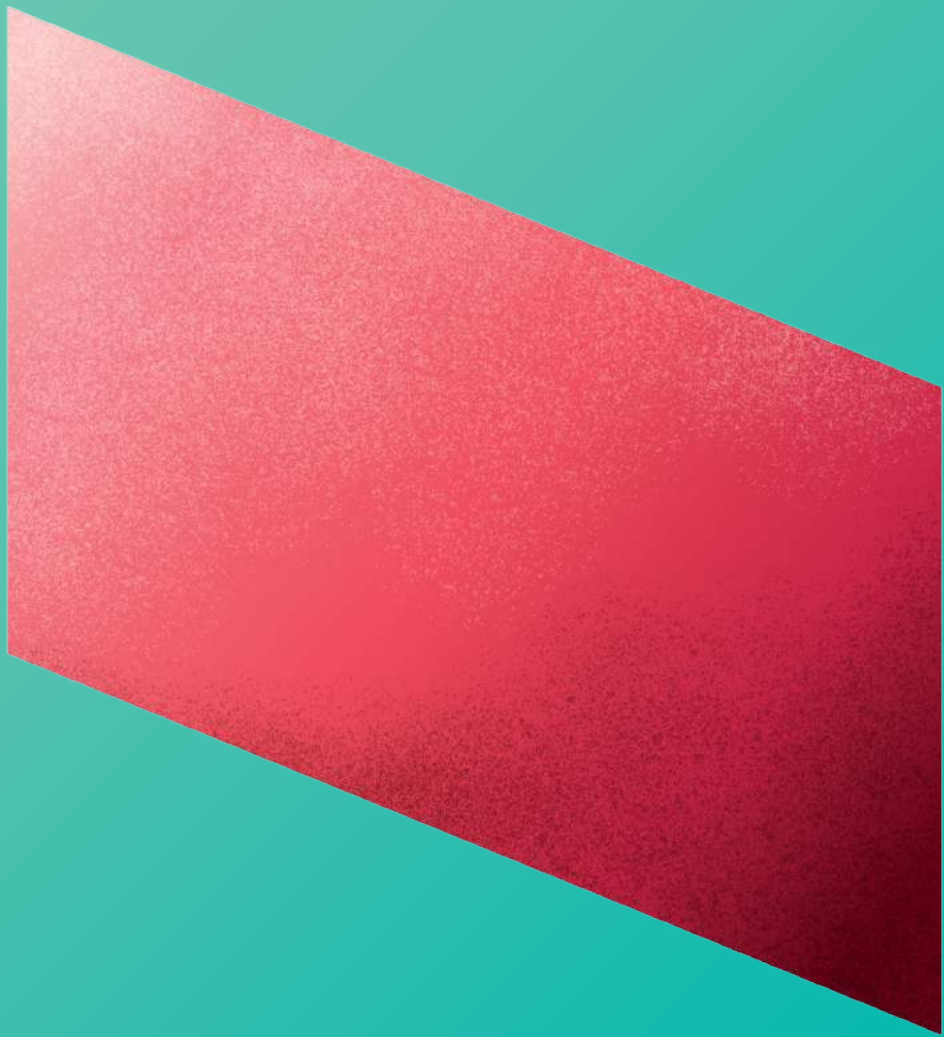
A stylized illustration of a fountain pen nib resting on a red, angular shape against a teal background. The pen is dark and positioned diagonally from the top right. The red shape is a large, irregular polygon. The teal background is a solid color with a fine, grainy texture.

**Opcioni protokol uz
međunarodni pakt o
ekonomskim, socijalnim
i kulturnim pravima**

Preambula

Države ugovornice ovog Protokola,

Smatrajući da je, u skladu sa principima proklamovanim u Povelji Ujedinjenih nacija, priznavanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske porodice temelj slobode, pravde i mira u svetu,

konstatujući da Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima proglašava da se sva ljudska bića rađaju slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima, i da svako ima pravo na sva prava i slobode sadržane u njima, bez razlika bilo koje vrste, kao što su rasa, boja kože, pol, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status,

podsećajući da Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima i Međunarodni paktovi o ljudskim pravima priznaju da se ideal slobodnog ljudskog bića koje uživa slobodu od straha i bede, može postići samo ako se stvore uslovi u kojima svako može da uživa građanska, kulturna, ekonomska, politička i socijalna prava,

potvrđujući univerzalnost, nedeljivost, međuzavisnost i povezanost svih ljudskih prava i osnovnih sloboda,

podsećajući da se svaka država članica Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (u daljem tekstu: Pakt) obavezuje da preduzme korake, individualno i putem međunarodne pomoći i saradnje, posebno ekonomske i tehničke, do maksimuma svojih raspoloživih resursa, sa ciljem postepenog postizanja potpune realizacije prava priznatih u Paktu svim odgovarajućim sredstvima, uključujući naročito i usvajanje zakonodavnih mera,

imajući u vidu da bi, u cilju daljeg postizanja ciljeva Pakta i implementacije njegovih odredbi, bilo prikladno omogućiti Komitetu za ekonomska, socijalna i kulturna prava (u daljem tekstu: Komitet), da vrši funkcije predviđene ovim protokolom,

Sporazumele su se o sledećem:

Nadležnost Komiteta da prima i razmatra podneske

Član 1

1. Država potpisnica Pakta koja postane članica sadašnjeg Protokola priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra podneske kao što je propisano odredbama ovog Protokola.

2. Nijedan podnesak neće biti primljen od strane Komiteta ako je u pitanju država potpisnica Pakta koja nije članica ovog Protokola.

Podnesci

Član 2

Podnesci se mogu podneti od strane ili u ime pojedinaca ili grupe pojedinaca pod jurisdikcijom države ugovornice, tvrdeći da su žrtve kršenja bilo kog od ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, postavljenih dalje u Paktu od strane te države ugovornice. Kada se podnesak podnosi u ime pojedinaca ili grupe pojedinaca, to će biti sa njihovim pristankom osim ukoliko autor može da opravda delovanje u njihovo ime bez takve saglasnost.

Prihvatljivost

Član 3

1. Komitet neće razmatrati podnesak ukoliko ne konstatuje da su svi raspoloživi domaći pravni lekovi iscrpljeni. Ovo neće biti pravilo, gde je primena tih lekova nerazumno produžena.

2. Komitet će proglasiti podnesak neprihvatljivim kada:

(a) se ne podnese u roku od jedne godine nakon iscrpljivanja domaćih pravnih ljeakova, osim u slučajevima u kojima podnosilac može da dokaže da nije bio u mogućnosti da dostavi podnesak u okviru tog roka;

(b) činjenice koje su predmet podneska su se dogodile pre stupanja na snagu ovog Protokola za države potpisnice osim ako su te činjenice nastavljene posle tog datuma;

(c) isti slučaj je već ispitan od strane Komiteta ili je bio ili se razmatra u drugom postupku međunarodne istrage ili poravnanja;

(d) je nespojiv sa odredbama Pakta;

(e) je očigledno neosnovan, nedovoljno potkrepljen ili isključivo zasnovan na osnovu izveštaja rasprostranjenih u masovnim medijima;

(f) je zloupotreba prava na podnošenje podneska ili kada

(g) je anonimna ili nije u pismenoj formi.

Podnesak ne otkriva jasan nepovoljan položaj

Član 4

Komitet može, ako je potrebno, da odbije da razmotri podnesak gde se ne otkriva da je podnosilac pretrpeo jasan nepovoljan položaj, osim ako Komitet smatra da podnesak predstavlja ozbiljno pitanje od opšteg značaja.

Privremene mere

Član 5

1. U bilo kom trenutku nakon prijema podneska i pre nego što je određivanje o meritumu postignuto, Komitet može da dostavi državi ugovornici na hitno razmatranje zahtev da država potpisnica preduzme takve privremene mere koje mogu biti neophodne u izuzetnim okolnostima da se izbegnu moguće nepopravljive štete nanese žrtvi ili žrtvama navodnih kršenja.

2. Gde Komitet ostvaruje svoje diskreciono pravo iz stava 1 ovog člana, ovo ne implicira odlučivanje o dopustivosti ili o meritumu podneska.

Prenos podneska

Član 6

1. Osim ako Komitet smatra neprihvatljivim podnesak bez pozivanja na državu potpisnicu, Komitet će odlučiti o bilo kojem dostavljenom podnesku na osnovu Protokola poverljivo i u skladu sa interesima države potpisnice.

2. U roku od šest meseci, država potpisnica će dostaviti Komitetu pismeno objašnjenje ili izjavu u kojoj će razjasniti pitanje i pravni lek, ako ih ima, koji mogu biti obezbeđeni od strane te države potpisnice.

Prijateljsko poravnanje

Član 7

1. Komitet će staviti na raspolaganje svoje usluge zainteresovanim stranama u cilju postizanja prijateljskog poravnanja o stvari na osnovu poštovanja obaveza utvrđenih Paktom.

2. Sporazum o prijateljskom poravnanju zatvara razmatranje podneska na osnovu ovog Protokola.

Ispitivanje podneska

Član 8

1. Komitet će ispitati podneske primljene na osnovu člana 2 ovog Protokola u svetlu sve dostavljene dokumentacije, pod uslovom da je ova dokumentacija prosledena zainteresovanim stranama.

2. Komitet će držati zatvorene sastanke kada bude analizirao podneske u okviru ovog Protokola.

3. Kada razmatra podnesak na osnovu ovog Protokola, Komitet može da konsultuje, po potrebi, relevantnu dokumentaciju koja dolazi od drugih organa Ujedinjenih nacija, specijalizovanih agencija, fondova, programa i mehanizama, i drugih međunarodnih organizacija, uključujući i one iz regionalnih sistema za ljudska prava, kao i sve primedbe ili komentare od strane relevantne države potpisnice.

4. Prilikom ispitivanja podnesaka u okviru ovog Protokola, Komitet razmatra opravdanost preduzetih mera od strane države potpisnice u skladu sa delom II Pakta. Pri tome, Komitet treba da ima u vidu da država potpisnica može da usvoji niz mogućih smernica za sprovođenje prava navedenih u Paktu.

Praćenje stavova Komiteta

Član 9

1. Nakon razmatranja podneska, Komitet će preneti svoje stavove o podnescima, zajedno sa svojim preporukama, ako ih ima, zainteresovanim stranama.

2. Država potpisnica će uredno razmotriti stavove Komiteta, zajedno sa njegovim preporukama, ako ih ima, i dostaviće Komitetu, u roku od šest meseci, pismeni odgovor, uključujući i informacije o svakoj akciji koja je preduzeta u svetlu stavova i preporuka Komiteta.

3. Komitet može pozvati državu potpisnicu da dostavi dodatne informacije o bilo kojim merama koje je država potpisnica preduzela kao odgovor na njegove stavove ili preporuke, ako ih ima, uključujući one koje Komitet smatra prikladnim, u izveštajima države potpisnice koji se odnose na čl. 16 i 17 Pakta.

Međudržavni podnesci

Član 10

1. Država potpisnica ovog Protokola može u svakom trenutku izjaviti pod ovim članom da priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra podneske do efekta gde država potpisnica tvrdi da neka druga država potpisnica ne ispunjava svoje obaveze prema Paktu.

Podnesci u okviru ovog člana mogu se primati i razmatrati samo ako potiču od države potpisnice koja je dala izjavu o priznavanju nadležnosti Komiteta. Nijedan podnesak neće biti primljen od Komiteta ako se odnosi na državu potpisnicu koja nije dala takvu izjavu.

Podnesci primljeni prema ovom članu biće tretirani u skladu sa sledećom procedurom:

(a) Ako država potpisnica ovog Protokola smatra da neka druga država potpisnica ne ispunjava svoje obaveze prema Paktu, ona može, pismenim podneskom, dostaviti stvar na uvid toj državi potpisnici. Država potpisnica takođe može obavestiti Komitet o tome. U roku od tri meseca posle prijema podneska država koja prima će obezbediti državi koja je poslala pismo objašnjenje, ili neku drugu izjavu u pisanoj formi u kojoj razjašnjava materiju, koja bi trebalo da obuhvati, u meri u kojoj je to moguće i relevantno, pozivanje na domaće procedure i lekove koji su dostupni za to pitanje;

(b) Ako stvar nije rešena na zadovoljstvo obe države potpisnice u roku od šest meseci od prijema od strane države koja prima početni podnesak, država ima pravo da preda predmet Komitetu obavешtenjem koje daje Komitetu i drugoj državi;

(c) Komitet će se baviti pitanjem samo kad utvrdi da su iskorišćeni svi raspoloživi domaći pravni lekovi. Ovo ne treba da bude pravilo, gde se primena lekova neopravdano produžava;

(d) Shodno odredbama tačke (c) ovog stava Komitet stavlja na raspolaganje svoje usluge državam potpisnicama u cilju prijateljskog rešenja pitanja na osnovu poštovanja obaveza utvrđenih u Paktu;

(e) Komitet će držati zatvorene sastanke kada bude analizirao podneske u okviru ovog člana;

(f) U svakom pitanju koje je u skladu sa tačkom (b) ovog stava, Komitet može pozvati zainteresovane države potpisnice, iz tačke (b) da mu dostave sve relevantne informacije;

(g) Zainteresovane države članice, iz tačke (b) ovog stava imaju pravo da budu zastupane kada se stvar razmatra pred Komitetom i da iznesu argumente usmeno i / ili pismeno;

(h) Komitet će, uz svu dužnu svrsishodnost posle datuma prijema obavешtenja iz tačke (b) ovog stava, dostaviti izveštaj, kao što sledi:

(i) Ako je rešenje pod uslovima iz tačke (d) ovog stava postignuto, Komitet će u svom izveštaju dati kratku izjavu o činjenicama i postignutom rešenju;

(ii) Ako rešenje u smislu tačke (d) nije postignuto, Komitet će u svom izveštaju, navesti relevantne činjenice u vezi sa pitanjima između zainteresovanih država potpisnica. Pisani predlozi i zapis usmenog predloga od strane zainteresovanih država potpisnica prilažu se uz izveštaj. Komitet takođe može samo zainteresovanim državama članicama saopštiti sve stavove koje može smatrati relevantnim za pitanje koje postoji između njih. U svakom pitanju, izveštaj se dostavlja zainteresovanim državama članicama.

2. Izjava iz stava 1 ovog člana biće deponovana od strane država potpisnica sa Generalnim sekretarom Ujedinjenih nacija, koji dostavlja kopije ostalim državama potpisnicama. Izjava može biti povučena u bilo kom trenutku putem saopštenja Generalnog sekretara. Takvo povlačenje neće prejudicirati razmatranje bilo kog pitanja koje je predmet već dostavljenog saopštenja na osnovu ovog člana, dalje predstave od strane bilo koje države potpisnice neće biti primljene pod ovim članom.

Nakon što je obavешtenje o povlačenju izjave primljeno od strane Generalnog sekretara, osim ako zainteresovana država potpisnica nije napravila novu izjavu.

Istražni postupak

Član 11

1. Država potpisnica ovog Protokola može u svakom trenutku izjaviti da priznaje nadležnost Komiteta predviđenu ovim članom.

2. Ukoliko Komitet primi pouzdane informacije koje ukazuju na gruba ili sistematska kršenja od strane države potpisnice bilo kog od ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava koja su navedena u Paktu, Komitet će pozvati tu državu potpisnicu da saraduje u ispitivanju informacija i da o tome na kraju podnese primedbe u vezi sa informacijom.

3. Uzimajući u obzir sve primedbe koje može podneti država potpisnica, kao i bilo koju drugu pouzdanu informaciju na raspolaganju, Komitet može odrediti jednog ili više svojih članova da sprovedu istragu i da hitno podnesu izveštaj Komitetu. Gde je to opravdano i uz saglasnost države potpisnice, istraga može uključiti i posetu njenoj teritoriji.

4. Takva istraga mora se obavljati poverljivo, a saradnja države potpisnice će se tražiti u svim fazama postupka.

5. Nakon razmatranja nalaza takve istrage, Komitet će preneti ove nalaze zainteresovanoj državi potpisnici, zajedno sa komentarima i preporukama.

6. Zainteresovana država potpisnica, u roku od šest meseci od prijema nalaza, komentara i preporuka od strane Komiteta, podnosi svoje primedbe Komitetu.

7. Nakon što se ta procedura završi u vezi sa istragom u skladu sa stavom 2 ovog člana, Komitet može, nakon konsultacija sa državom potpisnicom, da odluči da uključi rezime o rezultatima postupka u svom godišnjem izveštaju predviđenom u članu 15 ovog Protokola.

8. Svaka država potpisnica koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ovog člana može u svakom trenutku povući takvu izjavu obavještenjem Generalnom sekretaru.

Nastavak istražnog postupka

Član 12

1. Komitet može da pozove zainteresovanu državu potpisnicu da uključi u svoj izveštaj prema čl. 16 i 17 Pakta detalje o svim merama preduzetim kao odgovor na ispitivanje sprovedeno po osnovu člana 11 ovog Protokola.

2. Komitet može, ako bude potrebno, po isteku perioda od šest meseci prema članu 11 stav 6 pozvati zainteresovanu državu potpisnicu da je obavesti o merama koje su preduzete kao odgovor na takvu istragu.

Zaštitne mere

Član 13

Država potpisnica će preduzeti sve odgovarajuće mere kako bi se obezbedilo da pojedinci pod njenom jurisdikcijom ne budu podvrgnuti nikakvom obliku zlostavljanja ili zastrašivanja kao posledicu komunikacije sa Komitetom na osnovu ovog Protokola.

Međunarodna pomoć i saradnja

Član 14

1. Komitet će preneti, ukoliko smatra potrebnim, i uz saglasnost zainteresovane države potpisnice, na specijalizovane agencije, fondove i programe Ujedinjenih nacija i druge nadležne organe, njegove stavove ili preporuke koje se tiču podnesaka i istraga koji ukazuju potrebu za stručnim savetima ili pomoći, zajedno sa zapažanjima i sugestijama države potpisnice, ukoliko ih ima, prema ovim stavovima i preporukama.

2. Komitet takođe može da skrene pažnju takvih tela, uz saglasnost zainteresovane države potpisnice, na svako pitanje koje proizlazi iz podnesaka razmatranih u okviru ovog Protokola koje može pomoći u odlučivanju, svaki u okviru svoje oblasti nadležnosti, o celishodnosti međunarodnih mera koje mogu da doprinesu pomoći državama potpisnicama u postizanju napretka u primeni prava priznatih Paktom.

3. Fond poverenja će biti osnovan u skladu sa relevantnim procedurama Generalne skupštine, koji će se voditi u skladu sa finansijskim propisima i pravilima Ujedinjenih nacija, sa ciljem pružanja stručne i tehničke pomoći

državama potpisnicama, uz saglasnost zainteresovanih država potpisnica, za poboljšanu implementaciju prava sadržanih u Paktu, doprinoseći izgradnji nacionalnih kapaciteta u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava u kontekstu ovog Protokola.

4. Odredbe ovog člana ne utiču na obaveze svake države potpisnice da ispuni svoje obaveze prema Paktu.

Godišnji izveštaj

Član 15

Komitet će uključiti u svoj godišnji izveštaj kratak pregled njegovih aktivnosti u okviru ovog Protokola.

Širenje informacije

Član 16

Svaka država potpisnica se obavezuje da učini da Pakt i Protokol budu opšte poznati i rasprostranjeni i da olakša pristup informacijama o stavovima i preporukama Komiteta, a posebno o stvarima koje se tiču te države potpisnice, kao i da to uradi u pristupačnim formatima za osobe sa invaliditetom.

Potpis, ratifikacija i pristupanje

Član 17

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala, ratifikovala ili pristupila Paktu.

2. Ovaj Protokol podleže ratifikaciji svake države koja je ratifikovala ili pristupila Paktu. Instrumenti ratifikacije biće deponovani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

3. Ovaj Protokol će biti otvoren za pristupanje svakoj državi koja je ratifikovala ili pristupila Paktu.

4. Pristupanje će se izvršiti deponovanjem instrumenta o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Stupanje na snagu

Član 18

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri meseca nakon datuma depozita kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija desetog instrumenta ratifikacije ili pristupanja.

2. Za svaku državu koja ratifikuje ili pristupi ovom Protokolu, posle deponovanja desetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju Protokol će stupiti na snagu tri meseca nakon datuma deponovanja njenog instrumenta ratifikacije ili pristupanja.

Amandmani

Član 19

1. Svaka država potpisnica može predložiti amandman na ovaj Protokol i dostaviti ga Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Generalni sekretar će proslediti sve predložene amandmane državama potpisnicama, sa zahtevom da bude obavešten da li su za sastanak država potpisnica u cilju razmatranja i odlučivanja o predlozima. U slučaju da, u roku od četiri meseca od datuma takvog obaveštenja, najmanje jedna trećina država potpisnica traže takav sastanak, Generalni sekretar će sazvati sastanak pod pokroviteljstvom Ujedinjenih nacija. Svaki amandman usvojen većinom od dve trećine prisutnih država potpisnica biće podnet od strane Generalnog sekretara Generalnoj skupštini na usvajanje i potom svim državama potpisnicama na prihvatanje.

2. Amandman usvojen i odobren u skladu sa stavom 1 ovog člana stupa na snagu tridesetog dana nakon što broj deponovanih instrumenata prihvatanja dostigne dve trećine od broja država potpisnica na dan usvajanja amandmana. Nakon toga, amandman stupa na snagu za svaku državu članicu tridesetog dana posle deponovanja svojih instrumenata o prihvatanju. Amandman će biti obavezujući samo za one države potpisnice koje su ga prihvatile.

Otkazivanje

Član 20

1. Svaka država potpisnica može da otkáže ovaj Protokol u bilo kom trenutku pismenim obaveštenjem upućenim Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Otkaz stupa na snagu šest meseci od datuma prijema obaveštenja od strane Generalnog sekretara.

2. Otkaz će biti bez prejudiciranja na dalju primenu odredbi ovog Protokola na bilo koji podnesak podnet prema čl. 2 i 10 ili na bilo koji postupak pokrenut na osnovu člana 11 pre stupanja na snagu otkaza.

Obaveštenje Generalnog sekretara

Član 21

Generalni sekretar će obavestiti sve države iz člana 26 stav 1 Pakta o sledećim pojedinostima:

(a) potpisima, ratifikacijama i pristupanjima pod ovaj Protokol;

(b) datum stupanja na snagu ovog Protokola i bilo koji amandman na osnovu člana 19;

(c) svakom otkazu na osnovu člana 20.

Zvanični jezici

Član 22

1. Ovaj Protokol, čiji su arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski tekstovi podjednako verodostojni, biće deponovan u arhivi Ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostaviće overene kopije ovog Protokola svim državama iz člana 26 Pakta.